Aseistakieltäytyjäliitto ry
Rauhanasema, Veturitori 3
00520 Helsinki
puh. 040-8352786
sähköposti toimisto@akl-web.fi
http://www.akl-web.fi

Lausunto

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain muuttamisesta sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 254 2018 vp)

Aseistakieltäytyjäliitto toteaa, että lakiesitystä on jonkun verran muutettu verrattuna puolustusministeriön työryhmän viime kesänä laatimaan ehdotukseen. Muutosesityksessä on joissain kohdissa otettu huomioon kritiikki, jota eri lausunnonantajat - mukaan lukien Aseistakieltäytyjäliitto - ehdotuksesta antoivat. Tästä huolimatta parannukset lakiesityksessä ehdotukseen verrattuna jäävät puolitiehen.

Aseistakieltäytyjäliitto pitää ylipäätään valitettavana, että lakiesitys on valmisteltu osittaisuudistuksena kireällä aikataululla. Liitto toteaa, että järkevämpi ratkaisu olisi ollut toteuttaa vapaaehtoista maanpuolustustusta koskevan lainsäädännön kokonaisuudistus paremman valmistelun mahdollistavalla aikataululla eduskuntavaalien jälkeen.

Yleisellä tasolla Aseistakieltäytyjäliitto toteaa, että sotilaallisiin konflikteihin varautuminen on usein omiaan kiristämään jännitteitä ja lisäämään konfliktien todennäköisyyttä, joten pitkällä tähtäimellä tavoitteena on oltava yhteiskunnan voimavarojen suuntaaminen konflikteja ehkäiseviin ja rauhaa edistäviin toimintoihin.

Kommentteja lakiesitykseen

2 §

Jaottelu sotilallisia valmiuksia palvelevan koulutuksen ja sotilaallisen koulutuksen välillä on lakiesityksessä vanhaa lakia selkeämpi. Aseistakieltäytyjäliiton mielestä yksityiskohtaisissa perusteluissa ei ole kuitenkaan tyydyttävällä tavalla perusteltu miksei sotilaallisia valmiuksia palveleva koulutus, johon esimerkiksi sisältyy aseilla tapahtuvaa koulutusta, ole tosiasiassa osa sotilaallista koulutusta.

3 §

Lakiesityksen mukaan "Puolustusministeriön tehtävänä on vapaaehtoisen maanpuolustuksen yleinen ohjaus ja valvonta". Aseistakieltäytyjäliitto toteaa, että kyseisenkaltaisen koulutuksen tulee olla erittäin tarkasti viranomaisten säätelemää.

Lakiesityksessä puolustusvoimien pääesikunnan tehtävä on
ohjata ”Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen toimintaa sekä valvoa tämän lain noudattamista kyseisessä toiminnassa”. Viranomaisen tehtäväksi osoitetun valvonnan tapoja on lueteltu

perusteluissa, mutta varsinaiset toimintatavelvoitteet valvonnan suorittamiseksi jäävät väljien muotoilujen alle. Aseistakieltäytyjäliiton mielestä valvonnan toimeenpanosta huolehtimiseen tulisikin kiinnittää lisää huomiota.

20§

On toki myönteistä, että lakiesityksessä on huomioitu lakiehdotuksen monilta lausunnonantajalta, mm. Aseistakieltäytyjäliitolta, saama kritiikki siitä, että sotilaallisia valmiuksia palvelevan koulutuksen määritelmä oli siihen tehdyistä tarkennuksista huolimatta edelleen epäselvä.

Lakiesityksessä asia on muotoiltu niin, että siinä on luetteloitu, mitä "sotilaallisia valmiuksia palveleva koulutus" ei voi olla. Aseistakieltäytyjäliitto näkee, että erilaisten mahdollisuuksien poissulkemisen lisäksi lakiesityksessä tai erityisesti sen yksityiskohtaisissa perusteluissa määritettäisiin huomattavasti nykyistä laajemmin myös, mitä se voi olla. Tämä selkiyttäisi edelleen rajaa Maanpuolustuskoulutuksen vapaaehtoisen yhdistystoiminnan ja armeijan puitteissa toteutettavan varsinaisen julkisen toiminnan välillä.

Alkuperäisen lakiehdotuksen saaman kritiikin johdosta lakiesitykseen on lisätty kohta, jonka mukaan "Puolustusvoimien ampuma-aseiden käsittelyn tulee tapahtua Puolustusvoimien valvomana Puolustusvoimien alueella tai aluksella." Yksityiskohtaisten perustelujen mukaan valvonta tarkoittaisi puolustusvoimien henkilökunnan läsnäoloa. Muutos on luonnollisesti myönteinen alkuperäiseen ehdotukseen verrattuna. Aseistakieltäytyjäliitto pitää kuitenkin ylipäätään arveluttavana sitä, että puolustusvoimien aseita luovutettaisiin puolustusvoimien ulkopuolisen organisaation käyttöön.

22 a §

On myönteistä, että useiden lausunnonantajien esittämä mm. lasten oikeuksien yleissopimukseen perustuva kritiikki on pyritty huomioimaan lausunnossa. Käytännössä tämä on tehty lisäämällä ko. pykälään momentti, jonka mukaan "Tutustumistoiminnassa ei ole sallittua käyttää Puolustusvoimien ampuma-aseita, ampumatarvikkeita, räjähteitä tai taisteluvälineitä tai näiden harjoitusmalleja. Tutustumistoiminnassa ei ole myöskään sallittua antaa sotilaallista osaamista tai toimintakykyä kehittävää koulutusta." Jälleen Aseistakieltäytyjäliitto näkisi tarpeellisena, että tehtävien poissulkemisen lisäksi tutustumistoiminnassa mahdollistettavaa sisältöä olisi yksilöity lakiesityksessä tai yksityiskohtaisissa perusteluissa nykyistä tarkemmin.

Aseistakieltäytyjäliitto ihmettelee halua esitellä varusmiespalvelusta ja sotilaallista toimintaa alaikäisille nuorille uutena vapaaehtoisen maanpuolustuskoulutuksen julkisena hallintotehtävänä. Suomessa on edelleen voimassa miehiä koskeva asevelvollisuus ja varusmiespalvelusta esitellään asevelvollisuusikään tuleville joka tapauksessa kutsunnoissa sekä asevelvollisuusikään tuleville toimitettavalla materiaalilla. Liitto näkee halun markkinoida aseellista palvelusta tilanteessa, jossa merkittävä osa on vapausrangaistusten uhalla joka tapauksessa velvollinen suorittamaan sen, kertovan siitä, että sillä saatetaan valmistautua sanktioihin perustuvan asevelvollisuuden jälkeiseen aikaan.

22 c ja d §

Aseistakieltäytyjäliitto ei näe kansainvälistä toimintaa perusteltuna eikä tarpeellisena. Erityisesti tämä pitää paikkansa ottaen huomioon puolustusvoimien harjoittaman kansainvälisen

harjoitustoiminnan runsaan määrän sekä sen, että ainakin joissain tapauksissa se ei luonteeltaan ole omiaan edistämään rauhaa ja turvallisuutta vaan lisäämään sotilaallisia jännitteitä.

Esa Noresvuo
Helsinki 21.1.2019